

CUP กำแพงเพชร จับมือภาคีเครือข่าย

บูรณาการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในชุมชน

ผลสำเร็จที่เกิดจากการเสริมศักยภาพให้ รพ.สต.ทำงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในรูปของการดำเนินงานแผนงาน \ โครงการภายใต้งบประมาณกองทุนสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของ อบต.คณที ที่ได้ทำงานร่วมกับรพ.สต.โพธิ์พัฒนา ซึ่งเป็นกองทุนหนึ่งในเครือข่าย รพ.กำแพงเพชรนั้น ได้แสดงให้เห็นรูปธรรมความสำเร็จได้แก่

1. การได้รับการอนุมัติงบประมาณในโครงการด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่รพ.สต.ขอสนับสนุนในกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นทุกโครงการ
2. การได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการปฏิบัติงานในทุกๆ ด้านจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ อาทิ คนดีศรีตำบลคณที
4. การดำเนินงานที่ได้รับรางวัล อาทิ โครงการเฝ้าระวังสุขภาพจิตโดยชุมชน (กระจกส่งยิ้ม) ได้รับรางวัลอันดับ 1 ระดับประเทศ โครงการเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชน และในสถานประกอบการ (หนึ่งในโครงการ To be Number 1) ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาคเหนือ เป็นต้น
5. โครงการคัดกรองและขึ้นทะเบียนผู้พิการนอกสถานที่ ทำให้ท้องถิ่นเกิดความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกัน และปัจจุบันมีผู้พิการขึ้นทะเบียนรายใหม่อย่างต่อเนื่อง ท้องถิ่นสนับสนุนเบี้ยยังชีพและจัดซื้อกายอุปกรณ์ให้ผู้พิการรายใหม่ครบทุกราย เกิดโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทุกปี โดยโรงพยาบาลกำแพงเพชรเป็นที่เลี้ยงดูงานวิชาการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทำให้ อบต.คณที ได้รับรางวัลหน่วยงานที่สนับสนุนผู้พิการระดับจังหวัด และ เจ้าหน้าที่รพ.สต.โพธิ์พัฒนาก็ได้รับรางวัล ผู้ประสานงานด้านผู้พิการดีเด่นระดับจังหวัด ปี 2552
6. โครงการป้องกันยาเสพติดและสุขภาพจิต เจ้าหน้าที่จาก รพ.กำแพงเพชรได้ให้บริการเชิงรุกติดตามผู้ป่วยร่วมกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต.รวมถึงให้คำแนะนำเรื่องการบำบัดรักษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาผู้ป่วยฆ่าตัวตายในพื้นที่ลดลงอย่างชัดเจน รวมถึงระบบใกล้บ้านใกล้ใจทำให้ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางไปรับยาที่โรงพยาบาล

บทบาทของ CUP กำแพงเพชร

ในการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ร่วมกับภาคีเครือข่าย

ความสำเร็จของงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน เกิดขึ้นจากกระบวนการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายโดยเฉพาะ 2 องค์กรหลักคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(อปท.) ซึ่งมีพัฒนาการเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานที่แยกงานส่งเสริมสุขภาพเชิงรุกในชุมชน (PP Community based) ออกจากงบบ UC ของโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขอำเภอให้ไปอยู่ในรูปแบบการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการทุกภาคส่วนในท้องถิ่นโดย อปท. เป็นบุคลากรหลักในการบริหารจัดการ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชนนี้

รพ. กำแพงเพชร ในฐานะหน่วยบริการรับส่งต่อหรือหน่วยบริการแม่ข่ายได้มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการทำงานแบบบูรณาการ โดยเริ่มต้นเป็นกระบวนการดังนี้

1. เสริมความรู้ และให้คำแนะนำแนวทางการทำงาน และเสริมพลังความคิดเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานที่จะเกิดขึ้น เพื่อปรับวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้นโดยให้ยึดประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก
2. รพ. กำแพงเพชรเป็นที่เลี้ยงเรื่องระเบียบการ และแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ของกองทุน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการเริ่มต้น การเปลี่ยนแปลงใหม่ เป็นผู้ประสานงานกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อแก้ปัญหาการดำเนินงานตลอดมา รวมถึงการเป็นวิทยากรตามโครงการต่างๆ ที่กองทุนได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการภายใต้กองทุนตำบล
3. โรงพยาบาลกำแพงเพชรสนับสนุนความรู้ และร่วมกันจัดระบบบริการสุขภาพแก่ประชาชนให้มีความเชื่อมโยงบริการร่วมระหว่าง รพ.สต. และรพ. ให้ อปท. เห็นอย่างเป็นรูปธรรม และ อปท. เกิดการยอมรับถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระบบบริการเป็นระบบเดียวกัน ของ รพ.สต. และ รพ. ไม่ว่าจะ เป็นช่องทางในการส่งต่อผู้ป่วย หรือการทำงานร่วมกันที่เกิดเป็นการประสานงานที่ดีของรพ.สต. และ รพ. เช่น โครงการคัดกรองและจดทะเบียนคนพิการแบบครบวงจร โครงการป้องกันยาเสพติดและสุขภาพจิตแก่ประชาชนในชุมชน และการจัดระบบบริการผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ รพ.สต. โดยผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางไป รพ. ด้วยระบบ PCU เครือข่าย
4. รพ. กำแพงเพชรได้เข้าไปมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการสร้างเสริมสุขภาพระดับตำบล โดยเข้าร่วมประชุมกองทุนอย่างต่อเนื่อง หรือร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการสาธารณสุขและข้อมูลด้านส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคประเภทอื่นๆ ที่มีแหล่งงบประมาณจากหลายแหล่ง ตลอดจนการให้ข้อมูลสถานะสุขภาพของผู้ป่วยหรือประชาชน
5. รพ. กำแพงเพชรร่วมเป็นที่นิเทศและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน อปท. ประจำปี ทุกปี
6. รพ. กำแพงเพชรสนับสนุนและเสริมพลังเจ้าหน้าที่ รพ.สต. โภชพัฒนา และรพ.สต. อื่นๆ ที่มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนาการทำงานของตนเองที่จะทำงานด้านส่งเสริมฯ ร่วมกับ อปท. และภาคีเครือข่ายภาคประชาชนอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์ด้านสุขภาพ โดยร่วมวิเคราะห์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีพื้นฐานการยอมรับจากประชาชนในการช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยเป็นทุนอยู่แล้ว รวมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อนประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันเป็นภาคีเครือข่ายสังคม ซึ่งยังมีค่อนข้างน้อยเพราะเป็นงานเฉพาะด้าน
7. รพ. กำแพงเพชรใช้กระบวนการพัฒนาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเครือข่ายปฐมภูมิโดยกระบวนการครองตนและครองงาน โดยมีการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เช่นการเงิน

การคลัง การเยี่ยมบ้าน ข้อมูลต่างๆ ที่ต้องมีการนำเสนอทุกระดับ เพื่อนำเสนอให้ท้องถิ่นเห็นภาพปัญหา และ
ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาในที่สุด

8. รพ.กำแพงเพชรให้การสนับสนุนการประสานงานระหว่างสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติระดับเขต ในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน

9. รพ.กำแพงเพชรให้ความร่วมมือในการเป็นวิทยากรออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และการ
ทำงานเชิงรุกแก่ประชาชนทุกประเภท ทำให้ อปท.เห็นคุณภาพ และเกิดความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน
การทำงานด้านสุขภาพ

ปัจจัยของความสำเ็จ

ปัจจัยความสำเ็จที่ทำให้เกิดความร่วมมือของการทำงานแบบบูรณาการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
ระดับท้องถิ่น มีดังนี้

- 1) ปัจจัยความสำเ็จ : ความสัมพันธ์ของเครือข่ายปฐมภูมิ (CUP) ในการมีเป้าหมายและ
ความร่วมมือการทำงานระหว่าง รพ.สต. สสอ. และ รพ.
: ความสัมพันธ์ในการทำงานของภาคีเครือข่ายภาคประชาชน สังคม อปท.
และรพ.สต.
- 2) ปัจจัยการยอมรับ : การยอมรับการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและ
อปท. ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง
: การยอมรับของ อปท. ต่อการทำงานสุขภาพแบบเครือข่ายที่เห็น
ภาพของความเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต.กับ รพ.
- 3) ปัจจัยการสร้างกลไกการต่อรองให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อประสานงานกับ อปท.
เพื่อการทำงานบูรณาการ
- 4) ปัจจัยความร่วมมือของโรงพยาบาลกำแพงเพชรในฐานะเครือข่ายปฐมภูมิในการสนับสนุนด้าน
งบประมาณ วิชาการ ความรู้ การแก้ปัญหาการทำงาน และการสร้างระบบการดูแลสุขภาพประชาชนที่
เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยง
- 5) ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนมีความเข้มแข็งซึ่งเป็นพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้รับการยอมรับจาก
คนในชุมชนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

สรุปบทเรียน

สรุปบทเรียนจากการเรียนรู้การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง

- 1) ท้าทายที่มุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนสำคัญในการสร้างการยอมรับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่
- 2) กลยุทธ์ “การรู้เขา รู้เรา” เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการเข้าถึง เข้าใจ และสามารถผสานเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น แต่อาจจะต้องเสียสละเวลาและทรัพยากรเพื่องานส่วนรวมหรืองานมวลชน
- 3) องค์ความรู้ด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องสามารถให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะด้านสาธารณสุขได้อย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือทั้งในห้องประชุมและในพื้นที่สาธารณะได้
- 4) การทำงานในชุมชนต้องตระหนักถึงความเป็นกลางทางการเมือง เราควรทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุดเพื่อประโยชน์ทางด้านสุขภาพให้เกิดกับประชาชนให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงว่า ไม่ว่าใครจะเป็นผู้บริหารเราก็ต้องสามารถทำงานอยู่ในชุมชนได้

ข้อมูลโดย: นายพันทะนันท์ วงศ์แสนสี กลุ่มงานเวชกรรมสังคมและทีมงาน โรงพยาบาลกำแพงเพชร

เรียบเรียงโดย: ทีมวิชาการ สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล